

Faina Tlehuci - spirit activ, molipsitor, ofensiv...

Elena HARCONIȚA

Aplecat în lumea amintirilor *Faina Tlehuci*, fosta Directoare a Bibliotecii Științifice, la timona căreia s-a aflat timp de 40 de ani, Membru de Onoare al Senatului Universității de Stat "Alecu Russo"

S-a stins cuminte, sfîșiată de dureri insuportabile, nemaiconștientizînd realitatea în ultima săptămînă de existență.

Nu s-a gîndit nici o clipă că va părăsi Bălțiul, de aceea, în cimitirul evreiesc, alături de mormîntul soțului, se află încă unul, iar de pe lespedea de granit a rămas să ne privească o doamna mereu tinară, frumoasa, zîmbitoare, fericită, alături de un barbat care a știut s-o aprecieze.

La televizorul din holul Bibliotecii rulează documentarul realizat la ședința Senatului Universității din 11 octombrie 2001, cînd comunitatea universitară și-a delegat reprezentanți pentru a exprima Directorului Bibliotecii, Fainei Tlehuci, care decisese să plece la fiul său, la Volgograd, toată gratitudinea și admirația. Nu pleca să se odihnească, mergea cu gîndul de a se angaja la biblioteca regională din orașul de pe Volga, se vedea expert în procesul de informatizare a bibliotecii date, vroia să-și împărtășească noilor colegi bogata experiența acumulată. Atît cît era acasă, aici, la Universitatea și Biblioteca sa, era puternică, plină de forțe și de idei temerare. Destinul, însă, este uneori necruțător și decide altfel. În doar 3 ani de zile *vigurosul copac*, smuls din solul fertil al Bălțiului, a început să tînjească și, nici ajungînd la 23 februarie - zi cînd ar fi împlinit

82 de ani, să dispară. A plecat în grădinile Domnului la 21 ianuarie 2005... Noi însă o

simțim mereu alături. Făptura Fainei Tlehuci a rămas pictată în memoria oamenilor care au cunoscut-o, a cărților pe care le-a mîngîiat cu mîinile și sufletul.

Biblioteconomistă, manager în biblioteconomie. Faina Tlehuci s-a născut la 23 februarie 1923, în orașul Ungheni. În 1933-1937, este elevă la Gimnaziul mixt "Mihai Eminescu" din Ungheni, apoi, în 1954 -1956, studiază la Școala de iluminare culturală din Soroca, secția biblioteconomie. Își va continua studiile la Institutul de Stat de Biblioteconomie din Moscova (1955-1960). De asemenea, a avut stagieri în Germania, Olanda, Rusia și România.

În anii 1941 - 1943, a lucrat ca bibliotecară, instruitoare de pionieri într-un sat din Uzbekistan, apoi, brigadieră la combinatul regional de producție Tașkent (1943-1949). Revenind în Basarabia, activează, în 1949-1953, în calitate de bibliotecară și educatoare la Casa de copii din Bălți, apoi, pe parcursul a 10 ani, este șefa a sălii de lectură la Biblioteca orășenească pentru copii.

La 27 martie 1962, este angajată în funcția de director al Bibliotecii Institutului Pedagogic "Alecu Russo" din Bălți, aflându-se pe acest post pînă în octombrie 2001. Preluînd cîrma unei biblioteci cu un fond de 162 mii de cărți, amplasată într-un sediu ce nu

corespundea cerințelor și avînd doar 7 angajați, Faina Tlehuci și-a mobilizat toate forțele și cunoștințele pentru a o transforma într-un veritabil laborator intelectual de studiu și cercetare științifică pentru multe generații de studenți și cadre didactice.

În 1983, cînd Faina Tlehuci rotunjea frumoasa vîrstă de 60 de ani, ziarul *Pedagogul* găzduia articolul "Jiti - ăto rabotati", în care era remarcată prestața deosebită a directorului Bibliotecii, aflată în plină ascensiune profesională și energie creatoare. Fondurile Bibliotecii catalogau mai bine de un milion de documente, iar colectivul era constituit din 57 de bibliotecari. În 1967, instituției din Bălți i s-a conferit înaltul titlu de

Biblioteca a muncii excelente, iar experiența Bibliotecii privind orientarea, cultivarea lecturilor studenților, una din cele mai importante activități în acele timpuri, a fost recomandată, începînd cu 1977, pentru aplicare bibliotecilor din învățămîntul superior al fostei Uniuni Sovietice.

Obsedată în permanență de ideea creării de condiții confortabile cititorilor, cărților și bibliotecarilor, directoarea a folosit cu toată energia capacitățile native de manager și arta de a stabili relații durabile cu factorii de decizie, reușind, de fiecare dată, să obțină sprijinul financiar necesar, realizându-și unul dintre cele mai frumoase vise - edificarea unui Templu al Cărții la Universitatea din Bălți. Avînd deplina susținere a rectorului de atunci, profesorului Boris Coroliuc, și a prorectorului pentru știință, profesorului Nicolae Filip, actualul rector al Universității, Faina Tlehuci s-a dat cu toată ființa elaborării și realizării proiectului Bibliotecii. Trebuie să vă reamintim că nu se prea construiau localuri pentru instituții de cultură nici atunci, în anii optzeci, așa încît a fost nevoie de utilizarea unei strategii aparte. Astfel, în toate actele oficiale viitoarea clădire a bibliotecii figura drept anexă a blocului de învățămînt nr.6. Practic, la fiecare adunare a bibliotecarilor, directoarea considera necesar să-și informeze colegii despre cum se desfășoară lucrările de construcție. Sincer vorbind, erau destul de mulți universitari care nu credeau că acest proiect va deveni realitate. Optimismul doamnei Tlehuci era însă atît de mare, încrederea atît de puternică, vorbea mereu atît de convingător, încît a reușit să-i contamineze pe toți de dorința de a vedea Biblioteca edificată.

Și a sosit acel 1 septembrie 1986, cînd s-au deschis larg ușile noii Bibliotecii în fața cititorilor domici de carte și de condiții excelente de muncă intelectuală. Pînă atunci, colectivul a depus eforturi considerabile pentru a transfera întreg

fondul de carte, depozitat în cîteva blocuri răzlețe, și a amenaja peste un milion de

documente în depozitele și sălile de lectură ale noului edificiu. Astăzi, îi putem număra pe degete pe bibliotecarii care au participat nemijlocit la reșezarea Bibliotecii. În curînd, se vor împlini 20 de ani de cînd activăm în aceste largi și luminoase săli, birouri, spații unde se simt bine cărțile, cititorii și bibliotecarii, precum și-a dorit dintotdeauna doamna Faina Tlehuci. Personal, am avut mai multe ocazii să văd și să vizitez clădiri, special proiectate și construite pentru biblioteci în alte țări, dar nu m-au impresionat, nu am simțit o atît de pronunțată grija pentru oameni, pentru acele *resurse umane* care asigură activitatea, randamentul, imaginea, dacă vreți, a unei instituții. Foștii și actualii mei colegi sunt

oameni cu suflet mare, care, avînd salarii mai degrabă simbolice, participă cu dăruire la realizarea procesului didactic și științific

universitar, contribuie efectiv la cultivarea noilor generații de specialiști pentru republică.

În inima campusului universitar se înalță Biblioteca, un edificiu cum nu-l mai are pînă în prezent nici o bibliotecă din R.Moldova. Pentru contribuția la realizarea proiectului Bibliotecii, Faina Tlehuți a fost distinsă cu o Diplomă specială a Uniunii Arhitecților din republică. Au trecut anii, s-au schimbat și tehnologiile activității bibliotecare, s-au diversificat și au sporit și necesitățile

utilizatorilor bibliotecii. Tinzînd spre sincronizarea cu modelele europene performante, la începutul anilor 90, Biblioteca universitară bălțeană, printre primele în republică, a declanșat procesul implementării informatizării. Am auzit, nu o singură dată, opiniile a numeroși experți, care susțineau că, dacă conducerea nu este interesată și implicată în modernizarea instituției, situația se va schimba foarte lent. Doamna directoare a operat cu entuziasm, dar și cu suficientă atenție schimbarea instrumentarului, precum și a Mentalității, a registrului de atitudini ale subalternilor. Participând, în 1998, la concursul lansat de Fundația SOROS, *Proiectul de informatizare*, prezentat de Biblioteca Universității bălțene (directorul Proiectului Faina Tlehuți), a fost apreciat și acceptat integral. Doar cîteva biblioteci din Moldova, printre care și cea bălțeană, au cîștigat **42 000** de dolari SUA pentru procurarea hardului și a softului TinLib (program intergrat de bibliotecă elaborat în Marea Britanie). Pornind de la un singur calculator (care se află astăzi la "pense" și "odihnește" în Muzeul Bibliotecii), cu care s-a inițiat crearea catalogului electronic, Biblioteca are în prezent 100 de calculatoare și o bază de date de peste 200 000 informații, ce reflectă 50 % din colecția totală a Bibliotecii. Funcționează o nouă gamă de servicii pentru beneficiari, servicii despre care știam, la finele secolului trecut, doar din publicațiile de specialitate occidentale. Calculatoare, poșta e-mail, navigare Internet, fax, aparate xerox, televizoare cu

antena satelit ce receptează programe internaționale, documente electronice - toate au "venit" la bibliotecă cu implicarea directă a doamnei Directoare.

Forța de convingere, exigența, severitatea

și, uneori, duritatea Fainei Tlehuci au așezat Biblioteca pe temeliiile organizării moderne. O învățătoare dintr-o școală din Bălți, când a venit timpul să se pensioneze, spunea că nu va rămâne acasă, ci va veni să lucreze la bibliotecă. Își închipuia (mai persistă și azi acest stereotip) că după ce deserveste 2-3 cititori, bibliotecarul toată ziua citește ziare, reviste, cărți, adică "se odihnește". Cunoscînd, însă, îndeaproape *bucătăria* bibliotecară, doamna în cauză nu a mai vrut să obțină un *locușor călduț* la Biblioteca universității. Niciodată acest organism complicat - Biblioteca - nu s-a oprit din progresie, niciodată slujitorul ei n-a fost un șoa-

rece de bibliotecă, lipsit de perspective și personalitate.

De-a lungul anilor, la Bibliotecă au activat peste 500 de salariați, unii cu adevărat s-au consacrat acestei nobile profesioni, alții *au tranzitat* doar prin Bibliotecă, motivîndu-și abandonul prin faptul că nu au putut rezista cerințelor, atmosferei de disciplină impusă, tenacității Directorului. Timp de 40 de ani, Faina Tlehuci și-a dăruit inima și gîndul acestei Biblioteci, aceasta devenindu-i destinul vieții. Avea, neîndoelnic, dreptate cineva spunînd inspirat: "Cînd întemeiezi biblioteci, pregătești hambare publice, strîngi rezerve menite să preîntîmpine o iarnă a spiritului". Mereu s-a îngrijit directoarea Faina Tlehuci de pregătirea

"hambarului" pentru mii de spirite tinere care au studiat la instituția de învățămînt superior din Bălți. Mereu receptivă la nou, Directoarea și-a canalizat toate eforturile spre a nu permite "iernii" să locuiască spiritele cititorilor, știind să adune cu asiduitate o impunătoare colecție de carte științifică, didactică, beletristică, de publicații periodice cu grad sporit de utilitate.

Autor a peste 70 de lucrări în domeniu, Faina Tlehuci a participat la numeroase conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale. Aceste întruniri și vizite de documentare aveau finalitate, de regulă, în activitatea practică de acasă. *Atîta cît valo-*

rează bibliotecarul, întocmai atîta valorează și biblioteca, spunea un savant francez. Doamna directoare, cultivîndu-și mereu propriile calități, ne învăța să nu fim mulțumiți niciodată de performanțele obținute, să aspirăm mereu spre noi înălțimi. Să ne consacram eforturile pentru a cunoște cît mai multe și pentru a le transmite cititorilor. Satisfacția, bucuria cititorului - iată înalta apreciere a muncii noastre.

Cea mai dificilă *bucată de pîine* în exercițiul de conducere sînt oamenii, recunoștea Directoarea, afirmînd că acesta este și cel mai important element strategic în management. Avea un deosebit har de-a înțelege oamenii, uneori chiar dintr-o singură discuție. Știa să trezească, să formeze și să educe energii și capacități profesionale și care, ulterior, și-au găsit rostul vieții în această nobilă și necesară profesiune de bibliotecar. Știa să ne convingă, cerîndu-ne în toate abnegație, ordine, meticulozitate, inițiativă, cultură. Lucrînd o viață întregă cu multă dăruire, Faina Tlehuci și-a construit o frumoasă carieră profesională, cu merite incontestabile, numele ei devenind cunoscut în cultura republicii. Faina Tlehuci e prezentă alături de alte 665 de personalități notorii în *Enciclopedia "Femei din Moldova"* (Chișinău: Museum, 1999); în *Calendarul Național* – 2003; despre activitatea ei prodigioasă au fost scrise multe articole în ziarele și revistele *Făclia*, *Pedagogul*, *Magazin Bibliologic*, *Gazeta bibliotecarului*, *Accent Provincial*, *Vocea Bălțiului*, în documentele consacrate istoriei culturii naționale, Universității și Bibliotecii Științifice din Bălți.

Lucrător Emerit al Culturii, Eminent al Învățămîntului Public din R.S.S.M., Eminent al Culturii din U.R.S.S., decorată, în 1995, cu medalia "Meritul Civic", Faina Tlehuci este un nume care va scăpa de uitare atîta timp cît va exista Biblioteca pe care a ctitorit-o.

